

Raadsinformatiebrief 6

Werk en Inkomen

Helmond, 10 maart 2015

Onderwerp: Wijziging uitvoering bestuurlijke boete SZW

Ons kenmerk: 1499001360

Uw kenmerk:

Doorkiesnr.:

Uw brief d.d.:

De regels voor het opleggen van een bestuurlijke boete worden per direct aangepast. Dit heeft te maken met de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep op 24 november 2014.

Bestuurlijke boete

Bij het niet nakomen van de inlichtingenplicht in het kader van de sociale zekerheidswetgeving, werd tot voor kort een bestuurlijke boete opgelegd van 100% van het benadelingsbedrag. Dat gebeurde ongeacht of er sprake is van opzet dan wel (groeve) schuld van het schenden van de inlichtingenplicht.

Deze boeteregeling staat beschreven in het boetebesluit sociale zekerheidswetten.

Uitspraak Centrale Raad van Beroep

Op 24 november 2014 heeft de Centrale Raad van Beroep (hoogste rechterlijke instantie) gesteld dat deze boeteregeling niet wettelijk is vastgelegd in het boetebesluit. Deze uitspraak van de Centrale Raad had betrekking op de WW, maar geldt ook voor de WWB.

De Raad is ook van mening dat de boete individueel moet worden afgewogen. Een goed onderbouwde, correcte boete kan volgens de Raad pas worden vastgesteld als duidelijk is wat de ernst van het feit is, wat de mate van verwijtbaarheid is en wat omstandigheden van de belanghebbende zijn (art. 5:46 lid 2 Awb).

De Raad concludeert dat gemeenten zich bij de vaststelling van de hoogte van de boete dus nu niet meer kunnen baseren op het bestaande boetebesluit sociale zekerheidswetten.

In de bijlage van deze brief leest u de uitspraak van de Raad.

Uitspraak Nationale Ombudsman

Daarnaast heeft de Nationale Ombudsman zich uitgesproken over de Fraudewet. Daarbij geeft hij onder andere aan dat uitkeringsinstanties vaak onterecht boetes opleggen aan mensen die zich van geen kwaad bewust zijn. Een voorbeeld is dat belanghebbenden wel informatie aan de uitkeringsinstanties doorgeven, maar dat te laat doen. Volgens de huidige boeteregeling moet er dan een boete van 100% worden opgelegd. De meeste voorbeelden van de Ombudsman gaan over de WW, maar er is ook een enkel voorbeeld over de WWB.

Aanpassing uitvoering per onmiddellijke ingang

Op basis van de beide uitspraken heeft de minister van SZW besloten dat het opleggen van een bestuurlijke boete moet plaatsvinden conform de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep. Dit gaat per onmiddellijke ingang in.

Dit betekent dat gemeenten bij het opleggen en het bepalen van de hoogte van een bestuurlijke boete vanaf 16 december 2014 de volgende criteria in acht moeten nemen:

- a. De fraudewet is eigenlijk geschreven voor de 'echte' fraudeur. Dat wil zeggen degene die opzettelijk, door het verzwijgen van relevante informatie, een (hogere) uitkering probeert te krijgen. Zijn doel is dus om er beter van te worden. In zo'n geval is de boete 100% van het benadelingsbedrag. De gemeente moet de opzet van de fraude eerst bewijzen.
- b. Als er geen sprake is van opzet, maar van 'grove schuld', dan wordt de boete 75% van het benadelingsbedrag. Van grove schuld is sprake bij 'een in laakbaarheid aan opzet grenzende mate van verwijtbaarheid en omvat mede grove onachtzaamheid.' Bijvoorbeeld verwijtbare slordigheid of ernstige nalatigheid. De gemeente moet grove schuld bewijzen.
- c. Schuld. Het boetebedrag wordt 50%. Van schuld is sprake wanneer a en b niet van toepassing zijn, maar de betrokkene de gedraging wel kan worden verweten. Een voorbeeld is slordige nalatigheid, zoals het niet melden van een nieuwe medebewoner terwijl dat wel van invloed kan zijn op de hoogte van de uitkering.
- d. Als er andere redenen zijn die leiden tot verminderde verwijtbaarheid wordt de boete 25%. Bijvoorbeeld wanneer een van de gronden van art 2a van het boetebesluit zich voordoet, waarbij gedacht kan worden aan het uit eigen beweging herstellen van in eerste instantie foutief aangeleverde informatie of het niet aanleveren van informatie doordat de klant in een zodanige geestestoestand verkeerde dat het hem niet kan worden aangerekend.

Jurisprudentie

Het beoordelen van de verschillende hierboven beschreven gradaties, zal zich in de toekomst door onder andere jurisprudentie moeten uitkristalliseren. Gemeente Helmond gaat deze ontwikkelingen nauwgezet volgen.

Maximale boete

Een ander uitloei van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep is dat er sprake is van maximum boetebedragen, zoals die in artikel 23 lid 4 van het Wetboek van Strafrecht zijn vastgelegd.

Dit artikel houdt in dat de maximale boete van het 'met opzet schenden' van de inlichtingenplicht € 81.000 bedraagt. In de praktijk bedroeg de op te leggen boete echter ook al nooit meer dan € 50.000 en dat zal onder het nieuwe regime ook zo zijn. Dit komt doordat fraude met een benadelingsbedrag van € 50.000 of meer strafrechtelijk moet worden behandeld, waardoor er geen bestuurlijke boete meer kan en mag worden opgelegd.

Bij alle andere schendingen mag de boete nooit hoger zijn dan € 8.100. Hiermee is aansluiting gezocht met de maximale boetes zoals die in het strafrecht gelden. Onder het oude regime gold de grens van € 8.100,00 niet bij dergelijke schendingen van de inlichtingenplicht.

Behandeling onderzoeken inlichtingenplicht periode vanaf uitspraak Centrale Raad van Beroep

De onderzoeken naar schendingen van de inlichtingenplicht in de periode vanaf de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep op 24 november 2014 tot aan de brief van de minister van SZW op 16 december 2014 zijn, om zorgvuldigheid te waarborgen, "on hold" gezet. Met ingang van 16 december 2014 zijn deze zaken weer opgepakt en worden beoordeeld conform de hiervoor genoemde aanpassingen van de minister.

De onderzoeken naar schendingen van de inlichtingenplicht vanaf de brief van de minister van SZW op 16 december worden behandeld conform de hiervoor genoemde aanpassingen van de minister.

Daar waar er sprake is van een conform het oude systeem opgelegde bestuurlijke boete van 100% en er door belanghebbenden nog bezwaar wordt ingediend tegen de opgelegde boete, wordt de bestuurlijke boete nogmaals beoordeeld op grond van bovenstaande aanpassingen van de minister. Dat kan ertoe leiden dat een eerder genomen besluit herzien wordt.

Behandeling in Tweede Kamer

De minister heeft toegezegd dat er op basis van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep aanpassingen volgen van de Fraudewet en dat deze aanpassingen voor 1 juni 2015 naar de Tweede Kamer gaan. Zodra de aanpassingen door de Tweede Kamer zijn goedgekeurd, passen wij de werkprocessen en beleidsregels binnen de gemeente (daar waar nodig) aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Helmond
de burgemeester de secretaris

